

* הפסטיבל הישרשלמי * האופן והבורות * קומיסר שב מניו יורק

● בכינוס של שלום-עכשיו, שנערך בנייני-האומה בירושלים, אמר המספר החיפני **אברהם כולד** (יחשוני, ברגע של אכסוזה: "מגיע לה לגולדה, שלא ראתה את דגל ישראל מתנוסס מעל לשגרירות ישראל בקאהיר...") ● אחד ממבקרי התיאטרון של ג'י צה"ל, הוא ח"כ **יוסי שריד**, בביקורתו על מחזהו של **יוסף מונדי**, המבשר — שלטענת מחברו, הוא חלק שני בטרילוגיה תיאטרונית, אותה החל בזה מסתובב — אמר שריד: "אם מונדי יכתוב חלק שלישי, אני מקווה שלא ייווצר, מצב, בו שני חלקים מיתרים בטרילוגיה..." ● סיפרו של הפרופסור הירושלמי **ירמיהו יובל** קאנט והפילוסופיה של ההיסטוריה ראה אור בהוצאת הספרים של אוניברסיטת פרינסטון, וזכה לביקורת אהדת בטיימס ליטרארי סאפלמנט. המבקר **פאטריק גארדינר** כתב, בין השאר, כי הוא מקבל את הבחינה של יובל את תפיסותיו של קאנט, כפי שאלה אומצו מאוחר יותר בידי **הגל ומארקס** ● הפסטיבל הישראלי למוסיקה ודרמה שבק חיים באחרונה, בהנהלת חסרת הפרופורציות של **י. ביסטרצקי**, הלה ניסה לתפעל במתכונת של פסטיבל תרבות מורחב אירופי, שכמותו ניהל בעבר במסורתו הקודמת, פולין, גויעתו ההדרגתית של הפסטיבל נעצרה בחודש שעבר, כאשר שרה-חנינון והתרבות **זבולון המר** החזיקו, יחד עם ראש עיריית ירושלים **טרי קולק**, לאחדו עם פסטיבל האביב של ירושלים, בחוגי שוחרי האמנות החלו לננות את הפסטיבל המשולב, הפסטיבל הישרשלמי... ● העיתונאי **יהודה אופן** החליט לתרום למוסף הספרות של על המשמר משהו בנוסח הידענות שאותה העניק בעבר **יורם כרונצבסקי** להארץ.

מונדי שני חלקים מיתרים בטרילוגיה שריד

במיסגרת זו גילה אופן לקוראיו את ספרי הסופר-מהפכן **ויקטור סרז'**, מה שנעלם מעיני המתרגמת של אופן הוא, שוויקטור סרז' ידוע לקורא הישראלי מזה כעשרים שנה, בספרו פרשת טולאייב ● קומיסר התרבות של מפ"ם, שבעבר הרחוק היה איש מפ"ם ברשות-השידור, **נתן שחם**, חזר לפני שבועיים לישראל, אחרי ארבע שנים שבהן כיהן כקונסול לענייני תרבות בניו-יורק. בתשובה לשאלה, נתן, חזרת, להיכן? בראיון בעל המשמר, השיב: "חזרתי בדיוק למקום שממנו יצאתי: אל השולחן ואל הסדנה..." ●

אני מודה, רק לחצתי את ידו" לקראת סוף הספר מובאת עדותו המרתקת של אלישע גת, על כמה מסיפורי יוסף ג'י, מבלי שהחידה מתפנחת. מי מכיר את יוסף ג'י היתה סידרת מאי מרים מרגשת, והזה ספר מרתק.

תולדות

עצלות פשוטה

ב-113 מפות, היוצרות את האטלס ל-היסטוריה יהודית, הצליח **מרטין גיל** ב-1971, מסגל המחקר של מרטון קולג', אוכספורד, להגשים את אשר טרח וניסה **אבא אבן** להביע במאות אלפי מילים בסיפורו עמו.

מרטין גילברט, שהוא הביוגרף הרשמי של **וינסטון צ'רצ'יל**, נתבקש במהלך מלחמת ששת-הימים על-ידי רנ" דוקר **וינסטון צ'רצ'יל** הבן, להכין תקציר על תולדות היהודים ממשו ועד נאצר ב-5,000 מילה — עד סוף השבועי. תקציר שהתפתח, שלא במתכוון, לאטלס, שהוא כמצבה מצויירת לתולדות העם, כפי שאיש לא השכיל לאתחם. בעיקר בשל דמיונו היוצר של ההיסטוריון גיל-ברט, ואולי בשל אי-מעורבותו בנושא היהודי. אדם שלא לקה בעיוורון לאומני, ומצוייד במידע עובדתי.

אטלס להיסטוריה יהודית מומלץ לכל בית, היות ואינו רק אטלס של 113 מפות אלא מיקבץ של עשרות אלפי פריטים היסטוריים ממוינים ומתוארים בקפידה מילולית, בניגוד לאטלסים היסטוריים אחרים, המאכלסים את השוק (כונתי לאטי לסי כרטא) ומייגעים את העין והמחשבה.

* מרטין גילברט — אטלס להיסטוריה יהודית; ספרי ידיעות אחרונות והוצאת עיננים; 113 עמודים (כריכה רכה).

למעמד הבינוני היהודי בשווייץ, בעל-חלומות, סוחר של השוק-השחור במיזרח אירופה, תועמלן סובייטי לעת מצוא. הוא משמש רקע לעלילה ולקשרי חוטי-עלילה מדויקים, אותם טווה חיים גורי בקפידה שמעניקה לסיפור זה איכויות ספרותיות אונטיות.

מיסדיה של אגודת יוסף ג'י הם גורי והארכיטקט התל-אביב **אלישע גת**. את פגישת היסוד מתאר גורי: "מאז נתקשר רח בינינו ייודות עזה. למעשה, יורשה לי לומר, יסדנו שנינו את אגודת 'מי מכיר את יוסף ג'י...'"

את רצף הפגישות ושיחזור התולדות מולך גורי דרך דודתו בכפר-ציתקין, שיוסף ג'י מוכר לה "אלבום מביקור בן-גוריון באמריקה". המס — לפאריס. יוסף ג'י מציע לגורי הצעיר פגישה בקפה פלור בסניף-מיינ עם **ג'ון סטיינבק** ועם **ריצ'ארד רייט**. גורי טוען שהוא עסוק, ומאוחר יותר מבהיר כי "היינו עסוקים אותו ערב ולא באנו לפגישה הזו", אבל משעבדתו ליד קפה פלור, לאחר הצות, ראינו את שני הסופרים בחברת יוסף ג'י. אשתי הרגישה פתאום חולשה... "אלא שמעט האמון מתכלה כאשר פוגש גורי בידד, המספר על פגישה שלו עם יוסף ג'י: "הוא היה כאן לפני כמה ימים וסיפר על פגישה מעניינת שהייתה לבע עם ויאן פול סארטר... מגיב גורי: "ראיתי אותו בפאריס, לבדי, כאי-סיפת סטודנטים שמאלנים, ברובע הלא-פריז; נמור, פזול, מעטן סיגריה כור יאר. לא דיברתי עימו, האמן לי..."

יוסף ג'י שקרן פתלוגי, מתעתע בגורי וברבים מבני דורו. במהלך שנות ה-50, הוא מתין שקרים, המעוררים הד גם בש-נות ה-60.

תמונה מאז מספרת על חיים הפך, בן השלושים-וכמה, החוזר לו מפסטיבל הנער הדימוקרטי בוורשה, ומתאר את מיקומו של יוסף ג'י ביציע האישים המ' כזהים. תמונה אחרת מספרת על אלישע גת, המציג לגורי קטע עיתונות מתוך ניו-יורק טיימס, על מישפטו של יוסף ג'י במיזרח-גרמניה בגין הברחת שוונים. חברי-ככיר אחר באגודת יוסף ג'י הוא **דן פתיר** (לשעבר **פכטר**), המוליך

יוסף ג'י שקרן פתולוגי

לאורך כל הספר שמועות משמועות שונות. העיתונאי הפולני-צרפתי-אמריקאי **אלי ויזל** מדווח: "יוסף ג'י הוא ראשון מקב' לי פניו של משה ריין בכיקרו בצרפת כרמטכ"ל..."

סיפור מרתק הוא הסיפור על חיים גורי, המתפתח לבקש מיוסף ג'י פגישה עם הגנרל **דה-גל**. "יוסף ג'י שקט בתנות הטייפים, אסף את שארית כוחו ואמר: כאשר פרש מן השילטון, מאזכוב וברד, כאשר רבים ממעריציו נטשו אותו... אני לא שכחתי איתו... מפעם לפעם ביקרתי בביתו בקולומבה-הידו-אגליו..." ובמקום אחר: "אני גר בבית שבו גר פעם המינוווי. קניתי אותו ממנו ב-70 אלף פרנק..."

ליקוט הכובים הפלמ"חי עשוי להסמיק

מקור

הבדאי

ישנם סופרים ומחברים שאין להם מה לומר, והם מנסים לומר זאת במאמצים רבים, בנוסח **הנוך ברטוב**, כפי שעשה זאת בסיפור הבדאי. ישנם סופרים ומשוררים אשר במתכוון או שלא במתכוון יוצרים יצירה מפתיעה, רבת עוצמה וכוח יצירתי, שבה מצויים גם חומרי המציאות. כפי שקרה למשורר **חיים גורי**, בסיפור המפתיע מי מכיר את יוסף ג'י על

חיים גורי חלומן של כל סופר

הדמות המעט מיסותרית של **יוסף ג'י** מן-גבעון, המכונה **יוסף ג'י**.

סיפרו זה של גורי, הוא כינוס של סידרת מאמרים, אותה פירסם בלמרחב בין ינואר 1965 למארס 1967, תחת הכותרת תרת "מי מכיר את יוסף ג'י?" סידרה שהיא ספר, מבלי שמחברה התכוון לכך.

מעליו של יוסף ג'י קשורים בגלריה של דמויות כיוסף סטאלין, הוי-צ'י-מינג, גנראל צ'וקוב, רודולף סלאני, סקר, מירכבי אורן, משה שרת, גנראל דה-גל, אנדרה מארזן, לאורנטי ברית, וכמו כן אלישע גת, יצחק רבין, אדווין איתן, אורי זוהר, משה ריין ועוד ישראלים רבים. כל אלה מהווים את אגודת מי מכיר את יוסף ג'י.

גורי פותח את סיפורו בתיאור מראהו של ג'י, כפי שניגלה לו לראשונה בשלהי 1948 ובפרוס 1949, אחרי מיבצע חורב: "הליכה אמית, נגרת, פני מלאך תכולי עין, חולמני, מחייך דרך קבע חיוך של מיסתורין ותכונה עיפה. פנים שיש בהן מן הילדותיות והאימה של השחקן פיטר לורה. הוא התאים למדי החאקי, לדרגה ולנשק כאיכה לפרה..." (ראה: תצלום).

בקטע תיאורי זה פותח חיים גורי בניסיונו לפענח את חידת רבי-השקרנים הישראלי, אשר **הכרון מינכה-אוזן** נר-הא שירון לידו. יוסף ג'י הוא יוסף גבעון, לפני גוטמן, מתחזה לבעל-דרגה, בן

* חיים גורי — מי מכיר את יוסף ג'י; הוצאת הקיבוץ האחד; 187 עמודים (כריכה רכה).